ROK X

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 5

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 MARCA 1935 ROKU

POLSKI PRZEMYSŁ TŁUSZCZOWY

Trzecie skolei zebranie Sekcji Przemysłowej Polskiego Towarzystwa Chemicznego — w cyklu posiedzeń dyskusyjnych poświęconych omówieniu poszczególnych gałęzi przemysłu chemicznego — odbyło się dn. 21 lutego r. b. w Politechnice Warszawskiej. Zasadniczy referat na temat przemysłu tłuszczowego wygłosił p. Inż. Jan Podraszko, omawiając kolejno: powstanie tej gałęzi przemysłu w odrodzonem Państwie, drogi rozwoju i stan obecny wszystkich gałęzi polskiego przemysłu tłuszczowego, zagadnienie preferencji dla surowców krajowych, wreszcie rolę przemysłu tłuszczowego w ogólnogospodarczych stosunkach kraju.

Odczyt zgromadził bardzo liczne audytorjum; obecni byli wyżsi urzędnicy Ministerstwa Skarbu, Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Ministerstwa Opieki Społecznej, Ministerstwa Spraw Wojskowych — z p. Min. Edwardem Wernerem, Podsekretarzem Stanu w Min. Skarbu, na czele. Wielu przedstawicieli sfer naukowych, przemysłowych i rolniczych obecnych było na sali, dokumentując w ten sposób wielką doniosłość poruszanych przez prelegenta zagadnień.

Na szczególniejszą uwagę zasługiwała ta część odczytu, w której prelegent wskazywał, że wzmożony w r. 1935 przywóz do Polski kopry jest zjawiskiem pożytecznem, wpływającem dodatnio zarówno na nasz bilans handlowy, jak na zużycie surowców krajowych. W r. 1934 przywieziono bowiem 41.385 tonn kopry, co w porównaniu z importem 16.357 tonn w r. 1933 wykazuje wzrost dość znaczny. Równocześnie jednak spadł przywóz stałych tłuszczów roślinnych z 1.123 tonn w r. 1933 do 496 tonn w r. 1934, tudzież przywóz łojów zwierzęcych z 9.231 tonn w r. 1933 do 7.056 tonn w r. 1934. Innemi słowy mówiąc — importowane dotychczas gotowe tłuszcze roślinne i łoje zwierzęce zastąpione zostały przez wyprodukowany w kraju olej kokosowy, oparty o importowaną koprę. Jest to zjawisko tak bardzo dodatnie z punktu widzenia zarówno rozwoju przemysłu jak bilansu handlowego, że może być oceniane tylko jako bardzo pozytywny fakt w działalności naszego przemysłu tłuszczowego. A dalej jeszcze zauważyć trzeba, że produkcja mydła w r. 1934 wzrosła do 67.000 tonn z 58.000 tonn w r. 1933. Oczywiście, wzrost ten pochłonąć musiał większe ilości surowca tłuszczowego. Ponadto, skład osnowy tłuszczowej w obu latach był różny, co jest ściśle zależne od bieżących cen składników osnowy mydła. Jeśli więc w r. 1933 w przeciętnej osnowie stałe tłuszcze roślinne stanowiły zaledwie 28% a łoje zwierzęce — 47%, to w r. 1934 stosunek ten przesunął się na wyraźną korzyść stałych olejów roślinnych, których udział w osnowie tłuszczowej wzrósł do 45%, przy równoczesnym spadku udziału łojów zwierzęcych do 35%. Wszystkie te zjawiska świadczą dowodnie, że wzrost przywozu kopry spowodowany został z jednej strony zaniechaniem importu gotowych tłuszczów, z drugiej zaś — wzrostem produkcji i zmianami składu osnowy mydła. Nie są przeto słuszne domniemania rolnictwa, jakoby wzrost importu kopry przypisywać należało radykalnemu wzmożeniu produkcji i konsumcji sztucznych tłuszczów jadalnych.

Prelegent wykazał dalej, że obecny stosunek cen masła (zł. 1,40 za 1 kg) i sztucznych tłuszczów jadalnych (zł. 1,40 — 1,80 za 1 kg) nie upoważnia do formułowania wniosku, jakoby tłuszcze te miały stanowić konkurencję dla tłuszczów naturalnych, produkowanych przez rolnictwo. Tłuszcze fabryczne odbierane są przez specjalne kategorje konsumentów — ortodyksyjną ludność żydowską i przemysł spożywczy — które nie są bynajmniej spożywcami tłuszczów naturalnych: pierwsza — ze względów rytualnych, druga — z uwagi na konieczność przerobu jednolitego gatunkowo surowca. Toteż wszelkie projekty, zmierzające do sztucznego zmniejszenia produkcji fabrycznych tłuszczów jadalnych lub znacznego podwyższenia ich ceny okazałyby się zawodne, jeśli chodzi o efekt w stosunku do rolnictwa, a wybitnie szkodliwe dla przemysłu. Przemysł tłuszczowy bowiem stanowi zamknięty cykl produkcyjny: od chwili wydobycia tłuszczu z nasion oleistych — do chwili przerobienia go na gotowy ostateczny produkt tłuszczowy. Podważenie możliwości produkcyjnych w jednym dziale odbije się natychmiast na wszystkich innych. Ponieważ zaś przemysł tłuszczowy jest naturalnym odbiorcą rolnictwa na produkty hodowli nasion oleistych — więc też posunięcia takie w ostatecznym rezultacie muszą być szkodliwe również dla rolnictwa.

Interesujący wykład p. Inż. Podraszki wywołał krótką lecz ciekawą dyskusję, której dalszy ciąg odłożono do następnego posiedzenia Sekcji Przemysłowej Polskiego Towarzystwa Chemicznego.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI CHEMICZNEJ

Powołana przez Zarząd Związku Przemysłu Chemicznego Komisja nowych działów produkcji chemicznej odbyła swe pierwsze zebranie pod przewodnictwem p. Prof. Zawadzkiego dn. 15 lutego r. b. Skład Komisji postanowiono uzupełnić przez kooptację pp.: Inż. Eugenjusza Bergera i Dr. Benedykta Hepnera.

Komisja postanowiła przystąpić do prac nad ułożeniem rozumowanego skorowidza wytwarzanych w Polsce artykułów chemicznych. Skorowidz taki zawierałby przedewszystkiem dokładne wyszczególnienie gatunków wytwarzanych u nas produktów; zdarza się bowiem, że w Polsce produkowane są tylko pewne gatunki związków chemicznych, np. o ograniczonym stopniu czystości, niskiej procentowości i t. p. Tymczasem istniejące skorowidze nie dają wyrazu temu stanowi rzeczy, zamącając wskutek tego przejrzystość obrazu naszej wytwórczości chemicznej. Zadaniem skorowidza rozumowanego byłoby uniknięcie wszelkich niejasności i możliwie precyzyjne informowanie o faktycznym stanie produkcji chemicznej. Praca taka wymagać będzie z natury rzeczy dłuższego czasu, toteż Komisja postanowiła rozdzielić referaty rozmaitych artykułów chemicznych między członków Komisji. Zadaniem referenta będzie przytem nietylko zdanie sprawy z istniejącego stanu rzeczy, lecz przedewszystkiem zbadanie, jakie nowe gatunki produkowanych już związków, lub nieprodukowane jeszcze w kraju artykuły powinny być wkrótce wytwarzane przez nasz przemysł chemiczny.

Powierzono więc referat odczynników chemicznych p. Prof. M. Struszyńskiemu, referat związków glinu, magnezu i wapnia — p. Prof. J. Zawadzkiemu, referat związków chromu — p. Inż. Kazimierzowi Kleinowi.

Komisja zapoznała się ponadto z referatem związków chlorowych, opracowanym przez p. Dyr. E. Trepkę. Referat ten będzie przedmiotem szczegółowych badań specjalnej podkomisji chlorowej, której zebranie odbędzie się dn. 4 marca r. b.

MIĘDZYNARODOWY KOMITET REGLAMENTACJI KAUCZUKU

Międzynarodowy komitet reglamentacji kauczuku surowego (International Rubber Regulation Comitee — I. R. R. C.) powstał w maju 1934 na mocy umowy zawartej przez rządy krajów wytwarzających kauczuk. Komitet ma za zadanie regulowanie wysokości produkcji kauczuku przez reglamentację wywozu.

Komitet zbiera się kwartalnie celem określenia zapotrzebowania krajów przerabiających kauczuk. W celu określenia tego zapotrzebowania istnieje osobny komitet doradczy tych krajów, w którym Polska dotychczas nie jest reprezentowana.

Działalność komitetu przyniosła dość istotną podwyżkę cen w r. 1934, która wyraża się cyfrą mniej więcej 60% w stosunku do r. 1933.

Związek pozostaje w kontakcie z Komitetem, dostarczając mu, w interesie krajowej wytwórczości wyrobów gumowych — niektórych danych.

Komitet rozpoczął z dniem 1 stycznia r. b. wydawnictwo biuletynu statystycznego, zawierającego szczegółowe dane dotyczące światowej produkcji i sprzedaży kauczuku surowego.

Biuletyn jest abonowany przez Związek.

KOŁO PORAD SĄSIEDZKICH

Z inicjatywy paru przedsiębiorstw będą się raz na miesiąc odbywać w naszym Związku zebrania kierowników fabryk chemicznych (i pokrewnych), w celu wymiany wiadomości i poglądów, dotyczących tych wszystkich praktycznych zagadnień które nasuwa bieżąca praca przemysłowa.

Główny nacisk położony będzie zawsze na dyskusję, wstępem do której będzie krótki referat.

Zebrania będą się odbywać w drugi wtorek każdego miesiąca, o godz. 6 pp. w lokalu Związku Przemysłu Chemicznego, przy ul. Czackiego 1.

Pierwsze zebranie odbędzie się dn. 12 marca i będzie poświęcone omówieniu gospodarki parowej.

W zebraniach przedewszystkiem uczestniczyć będą chemicy - technicy z Warszawy i okręgu warszawskiego. Ale zapewne zczasem — chemicy przyjeżdżający z prowincji będą we wskazanych dniach zjawiali się na zebraniach, na których mogą zasięgnąć informacyj lub podzielić się własnemi spostrzeżeniami.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (Nr. 6 „Informatora Eksportowego"):

Austrja. Zakaz przywozu jedwabiu sztucznego, trójchloretylenu, czterochlorku węgla i innych z poz. 509e 1 i 2 austrjackiej tar. celnej.

Estonja. Podwyżka ceł na biel cynkową i materjały wybuchowe, wyłączenie materjałów wybuchowych z listy towarów wymagających zezwoleń przywozu.

Holandja. Skontygentowanie przywozu bieli cynkowej i litoponu.

Litwa. Podwyżka ceł na szereg produktów chemicznych.

Marokko. Projektowana podwyżka ceł do wysokości 12½% ad valorem.

Meksyk. Wprowadzenie opłat dodatkowych od towarów importowanych, w wysokości 3%.

Do Związku wpłynęły następujące zgłoszenia:

Firma turecka w Stambule w związku z bliską finalizacją rokowań w sprawie obrotów polsko-tureckich, interesuje się objęciem sprzedaży produktów chemicznych polskich na rynku tureckim.

Państwowy Instytut Eksportowy stale spotyka się z wypadkami, iż eksporterzy polscy pomijają milczeniem listy, nadchodzące do nich w sprawach handlowych od firm zagranicznych. Fakty tego rodzaju pozostają w sprzeczności z podstawowemi dobremi obyczajami, istniejącemi w handlu międzynarodowym.

Instytut prosi zatem o przestrzeganie następujących zasad:

W zasadzie należy udzielać odpowiedzi na wszelkie listy nadchodzące z zagranicy w sprawach handlowych, a dopuszczalne jest zaniechanie odpowiedzi na: 1⁰ okólniki (t. j. pisma nieadresowane imiennie i niepodpisane ręcznie), 2⁰ zapytana i oferty, na które przed zupełnie niedawnym czasem temu samemu nadawcy udzielono już odpowiedzi negatywnej, oraz 3⁰ na zapytania i oferty nie mające żadnego związku z działalnością przedsiębiorstwa, odpowiedź, przynajmniej prowizoryczna, winna być udzielona natychmiast.

KRONIKA

Dn. 18 lutego r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem rozpatrzono sprawozdanie finansowe Związku i zatwierdzono bilans na dzień 31.XII. 1934 oraz rachunek wpływów i wydatków za r. 1934. Przeprowadzono obszerniejszą dyskusję nad projektem nowego statutu Związku — w świetle informacyj, otrzymanych w Ministerstwie Przemysłu i Handlu. Postanowiono przyznać subwencję na prowadzenie Sekcji Przemysłowej Instytutu Naukowej Organizacji.

Po wyczerpaniu porządku obrad, p. Inż. Wł. Płużański, nawiązując do wzmianki pośmiertnej w poprzednim numerze „Wiadomości Przemysłu Chemicznego", omówił zasługi ś. p. Prof. S. J. Okolskiego w dziedzinie przemysłu chemicznego.

Śląskie Towarzystwo Wystaw i Propagandy Gospodarczej w Katowicach donosi że VI Targi Katowickie odbędą się w czasie od dn. 25 maja do 10 czerwca r. b.

Bliższych wiadomości udziela i zgłoszenia przyjmuje Śląskie Towarzystwo Wystaw, Katowice ul. Stawowa 14.

Polski Związek Przemysłowców Metalowych informuje nas, że uchwałą z dn. 10 grudnia 1934, powziętą na zebraniu grupy producentów narzędzi tego Związku, wprowadzony został specjalny znak towarowy na narzędzia wyrabiane w Polsce. Znak ten gwarantuje autorytetem organizacji, że towary cechowane wykonane są w kraju z krajowych surowców.

Sekcja Farmaceutyczna Związku Przemysłu Chemicznego rozesłała do aptek, szpitali i innych punktów dystrybucji leków okólnik, w którym — powołując się na pismo Min. Opieki Społecznej — stwierdza że leki zapisywane przez lekarzy pod nazwami oryginalnemi, a wytwarzane przez polskie fabryki chemiczno-farmaceutyczne, powinny być wydawane w postaci produktu oryginalnego.

Zarządzeniami z dn. 15 lutego 1935, ogłoszonemi w „Monitorze Polskim" Nr. 47 z dn. 26 lutego r. b., Minister Przemysłu i Handlu mianował — zgodnie z przysługującemi uprawnieniami — radców do Izb Przemysłowo-Handlowych: w Łodzi, w Sosnowcu, w Lublinie, we Lwowie, w Krakowie, w Poznaniu i w Gdyni. Nie ukazały się dotychczas nominacje do Izb Przemysłowo-Handlowych: w Warszawie, w Katowicach i w Wilne.

Spośród przemysłowych działaczów chemicznych zostali mianowani p. Dr. Inż. Jan Prot — w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Sosnowcu, p. Prof. Dr. Stanisław Pilat — w Izbie Przemysłowo-Handlowej we Lwowie, p. Inż. Romuald Wowkonowicz — w Izbie Przemysłowo - Handlowej w Krakowie.

Ogłoszone zostało sprawozdanie Centralnej Komisji Przywozowej za r. 1934. Ze sprawozdania tego widać, jak bardzo wzrasta ilość składanych i załatwianych przez C. K. P. podań o zezwolenia przywozu. Mianowicie, w r. 1932 złożono ponad 34.000 podań, w r. 1933 — ponad 51.500 podań, w r. 1934 — prawie 78.000 podań. Wartość w złotych podań importerów wzrosła z 240 miljonów w r. 1932 do 573 miljonów w r. 1934.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 3 z dn. 30 stycznia r. b. ukazał się pod poz. 49 okólnik Min. Skarbu o zaprzestaniu powielania okólników i o ich ogłaszaniu w Dzienniku Urzędowym.

Zarządzenie to jest szczególnie ważne, jeśli chodzi o taryfikację towarów według taryfy celnej. Dotychczas bowiem orzeczenia taryfikacyjne częstokroć ogłaszane były w formie odbitek, sporządzanych przez kancelarję Min. Skarbu. Wskutek tego orzeczenia te nie dochodziły do powszechnej wiadomości, gdyż były rozsyłane tylko do dyrekcyj i urzędów celnych. Zgodnie z powołanem okólnikiem, orzeczenia taryfikacyjne będą na przyszłość drukowane w Dzienniku Urzędowym Min. Skarbu, co umożliwi zapoznanie się z niemi wszystkim zainteresowanym.

W wyniku tego zasadniczego okólnika w tymże Dzienniku Urzędowym ukazał się już okólnik, taryfikacyjny, dotyczący — między innemi — następujących artykułów chemicznych:

środek do czyszczenia pod nazwą „Vulkasit", składający się ze szmerglu i gumelastyki należy clić wg. poz. 459 p. 1 taryfy celnej,

środek do tępienia owadów pod nazwą „Katol" — wg. poz. 89 p. 3 taryfy celnej.

ECHA

* Na plenarnem posiedzeniu Centralnej Komisji Przywozowej dn. 14 lutego r. b. został powołany jednogłośnie na Prezesa tej instytucji Dyrektor Związku Przemysłu Chemicznego, p. Inż. Edmund Trepka.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.
Aceton	390.—
Spirytus drzew. techniczny 90%	160.—
„ „ czysty 99%	265.—
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1.53
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1.25
Azotan amonu	100.—
Azotyn sodowy	120.—
Benzol handlowy 90%	92.—
„ czysty	104.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13.50
* Boraks	90—100.—
Chloran potasu	180.—
Chlor ciekły	115.—
Chlorek cynku 50° Bé	30.—
* Chlorek wapna bielący	30.60
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22.—
Chlorobenzol	165.—
Chloroform czysty	800.—
„ „pro narcosi"	1.800.—
Dwuwęglan sodowy	38.—
Eter siarkowy	450.—
Fenol czysty	265.—
Formalina 40%	180.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	220.—
* „ techniczna 85/88%	160.—
Karbolineum	29.75
Klej kostny	230.—
Klej skórny	250.—
Krezol czysty	128.—
Kwas azotowy tech. 36°Bé za 100% HNO_3	95.—
Kwas cytrynowy zwykły	460.—
Kwas mrówkowy 80%	235.—
Kwas winowy zwykły	520.—
Kwas siarkowy 60° Bé	6.00
„ solny 19°/21° Bé	9.50
Kwas octowy techn. 30%	85.—
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15.—
„ rogowa 13/14% N_2	35.—
Naftalin surowy prasowany	28.00
„ czysty w łuskach	52.50
Octan amylu	470.—
Octan metylu	330.—
Octan sodu	120.—
„ ołowiu	180.—
Oleina	185.—
Oleum 20%	18.—
Olej lniany	145.—
* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Pirydyna czysta dla celów analitycznych za 1 kg	8.00
Smoła preparowana	16.50
Saletra amonowa	100.—
Saletra potasowa	130.—
* Saletra sodowa 15,5% N_2	28.10
* Salmjak raf.	120.—
Siarczan amonu	23.70
* Siarczan miedzi	65—75.—
* Siarczek sodu 60/62%	64.—
Soda amonjakalna 98%	22.50
* „ kaustyczna 97,5%	54.—
Sól glauberska krystaliczna	7.00
Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Stearyna	170.—
Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Toluol czysty	115.—
Woda amonjakalna chem. czysta zaw. +25% NH_3	60.—
Żelatyna techn.	400.—

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.